

Quico Sabaté, 60 anys de combat contra la desmemòria

L'últim viatge del guerriller anarquista va acabar a Sant Celoni, on la seva història va romandre en l'ostracisme durant dècades i on està enterrat a la zona d'extramurs del cementiri

Tomba de Quico Sabaté a la zona d'extramurs del cementiri de Sant Celoni | Sara González

"Sóc el Quico". A punta de metrallera, el maquinista del tren correu 1104 que va de Portbou a Barcelona redueix la marxa i ell aprofita per saltar just a la confluència del carrer de Sant Francesc amb Roger de Flor, a Sant Celoni, al Vallès Oriental.

Ferit per impactes de bala a la cuixa, la natja i el coll i amb el mono blau tacat de sang, no desisteix de culminar amb èxit la seva última incursió: vol arribar a la capital catalana i no donar treva al franquisme. Segueix creient en la lluita armada malgrat que altres de la seva generació han desistit o canviat d'estratègia. Eisenhower acaba de beneir el règim de Franco, que porta vigent vint anys des del final de la guerra civil.

Hi ha qui diu que busca segrestar els germans Creix. Ha perdut els seus quatre homes -Anton Miracle, Francesc Conesa, Roger Madrigal i Martín Ruiz- amb qui es refugiava al mas Clarà, entre Banyoles i Girona, en un tiroteig del qual n'ha aconseguit escapar amagant-se darrere d'una vaca.

Fa dies que un desplegament de 300 guàrdies civils, policies i militars busquen al qui consideren el màxim exponent de la guerra urbana anarquista i militant de la CNT, autor de la mort de dos homes vinculats a la dictadura -se li han atribuït d'altres no demostrades- i expert atracador de bancs per finançar propaganda antifranquista.

Bandolers per a uns i guerriller per a uns altres, són poc més de les vuit del matí del 5 de gener de

1960 quan Josep Vives, pagès celoní, l'acosta en carro al carrer de Sant Roc i arriba fins al carrer Major, cantonada Santa Tecla. En total, 19 minuts de trajecte des que ha saltat del tren en marxa per impedir que el detinguessin a l'estació.

Busca el doctor Barri per guarir-se, però no el troba. La Guàrdia Civil sap que és al poble i que va armat. Amb una metrallera Thompson i una pistola Colt. Alertat pels crits d'un veí que forceja amb ell per impedir que entri a casa seva a afaitar-se, la patrulla es posa en marxa: tres agents de la Benemèrita, un agent municipal i Abel Rocha, el sots-cap del sometent, la força paramilitar adepta al règim.

"L'enemic número u del règim"

És aquest últim, Abel Rocha, que viu a només 170 passes de la cantonada del carrer de Santa Tecla, qui mata finalment Quico Sabaté. Aquell vespre la notícia estava en boca de tothom a l'Ateneu, a pocs metres, durant la representació teatral dels Pastorets. *"Un brillante servicio iniciado por las fuerzas de la Guardia Civil sobre la frontera de España con Francia, en la provincia de Gerona, ha dado como feliz resultado la muerte del tristemente famoso Francisco Sabater Llopart, personaje de la historia de la delincuencia que ha dejado tras de sí un rastro de 'hazañas' en las que campean las características de quien, por desgracia, hizo del crimen su habitual quehacer"*, arrencava la crònica en portada de l'edició del dia de Reis de *La Vanguardia*. (<http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1960/01/06/pagina-3/32715910/pdf.html>) A l'extint *El Caso* se'l definia com "l'enemic número u del règim".

Escultura de Sabaté ubicada en el punt on va saltar del tren a Sant Celoni Foto: Sara González

Nascut a l'Hospitalet de Llobregat l'any 1915, el maquis Francesc Sabaté tenia 44 anys quan va ser abatut. Tot just avui es compleixen sis dècades de la seva mort i segueix enterrat a la zona d'extramurs del cementiri de Sant Celoni. El bisbat de Barcelona no va autoritzar la sepultura dins del recinte i només fa deu anys que la seva tomba va ser dignificada per iniciativa popular vehiculada a través del Casal Quico Sabaté. Qui va disparar de mort el gallet contra ell, l'exsecretari local de Falange, Abel Rocha, va morir just l'any passat, quan en tenia 96. Mai va ser processat com tampoc ho van ser els dirigent del règim franquista.

"M'és igual el que diuen. Sé la veritat i tinc la consciència tranquil·la", m'explicava sense titubeigs l'any 2010 Abel Rocha, qui va matar Sabaté

"M'és igual el que diuen. Sé la veritat i tinc la consciència tranquil·la", m'explicava sense titubeigs en una entrevista que em va concedir l'any 2010 per *El Periódico* (<https://www.elperiodico.cat/ca/politica/20100106/fa-50-anys-que-el-guerriller-el-quico-antifranquista-va-morir-abatut-a-trets-233846>). Set condecoracions del règim franquista exhibides en una sala farcida també de fotografies del reconeixement que li va atorgar la dictadura. Assegut en un vell sofà de cuir marró i amb la pipa fumejant a la mà, m'explicava amb aplom l'intercanvi de trets amb el Quico: "Ell va disparar primer [el va ferir a la cama dreta] i jo vaig respondre en defensa pròpia. Pam, pam! I el vaig enviar a fer punyetes".

[noticiadiari]2/193363[/noticiadiari]

Acte seguit, m'ensenyava la granada vermella i negra que li va salvar la vida. Abans de morir, Sabaté encara va disparar-li al pit i la bala va impactar contra l'artefacte que Rocha portava a la butxaca de la camisa, però no va esclatar, sinó que va salvar-li la vida.

Un buit que ha durat dècades

Una placa al carrer de Santa Tecla, a pocs metres d'una escola i de l'epicentre del poble, recorda que en aquell punt va ser "assassinat" Sabaté. Va trigar 40 anys en ser instal·lada. Dècades van passar també sense cap senyalització que indiqués que en una zona d'esbarzers del cementiri hi era enterrat. Un buit fruit d'una història que va quedar sepultada a Sant Celoni no només perquè fortuïtament Sabaté va viure allà els darrers minuts de la seva vida, sinó també per la desmemòria i la desfiguració imposada per la dictadura.

Segon de cinc germans -dos d'ells van morir també a mans del règim-, Sabaté és llegenda dins de l'anarquisme. A la CNT va ser una figura controvertida, especialment per la seva resistència a abandonar la lluita armada quan la cúpula se n'havia desmarcat. Enrere va deixar una vida marcada per la lluita contra el franquisme, per l'atemptat frustrat contra el comissari Eduardo Quintela -màxim responsable de la persecució d'anarquistes de l'època- i per atracaments a bancs i grans empreses per sufragar propaganda anarcosindicalista que repartia entre els obrers i ajudar les famílies i els advocats dels empresonats.

La consideració de "terrorista"

Tant Sabaté com els maquis, si bé van quedar exclosos de l'amnistia del 77 en ser considerats "bandolers", ara estan qualificats oficialment com a terroristes a l'estat espanyol. (<https://www.naciodigital.cat/noticia/183112/estat/considera/oficialment/terroristes/quico/sabater/seus/maquis>) El motiu és que, l'any 2015, el ministeri d'Interior va reconèixer com a víctima del terrorisme el guàrdia civil Francisco de Fuentes-Fuentes i Castilla-Portugal, mort pel Quico durant el tiroteig a la Masia Mas Clarà. Als maquis se'ls aplica la definició de terroristes establerta per la Llei de Protecció Integral de Víctimes aprovada el 2011 i que defineix com a acció terrorista aquella feta per persones integrades en organitzacions criminals que tenen per objectiu "subvertir l'ordre constitucional o alterar greument la pau pública".

Subvertir l'ordre i la "pau pública" imposada pel franquisme va ser el *leitmotiv* de la vida de Sabaté. La seva darrera bala va ser la que va impactar contra la granada que va salvar la vida de qui va acabar amb la seva, però el seu darrer combat segueix lliurant-se 60 anys després de la

seva mort: el de la desmemòria que, com el tren correu 1104, deixa massa històries pel camí.

El carrer de Sant Roc de Sant Celoni, per on Sabaté va passar buscant un metge. ND

Vídeo: <https://www.youtube.com/watch?v=NOgjAYRNiXc>

Acte commemoratiu del 50è aniversari de la mort de Sabaté, al cementiri de Sant Celoni, el 5 de gener de 2010. Vídeo: ND.